

УДК 321.015 + 321.72 + 328.122 + 328.131 + 328.183 + 328.187 + 342.529

**«ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ» УРЯДІВ МЕНШОСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ
ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ДЕМОКРАТІЯХ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ТА
ЕМПІРИЧНИЙ РАКУРСИ ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ**

Надія Панчак-Бялоблочкика

*Вища школа регіональної економіки,
вул. Лелевела, 7, 99-300, Кутно, Польща
e-mail: nadia.panczak-bialoblocka@gmail.com*

У статті в теоретико-методологічному та емпіричному контексті проаналізовано сутність і складові "життєвого циклу" урядових кабінетів меншості у європейських парламентських демократіях. Аргументовано, що "життєвий цикл" урядового кабінету є багатоскладовою категорією, яка описується політико-правовими та інституційними параметрами. Узагальнено причини та передумови формування урядів меншості у європейських парламентських демократіях.

Ключові слова: уряд, уряд меншості, "життєвий цикл" уряду, вотум інвеститури, вотум довіри, вотум недовіри, парламентська демократія, Європа.

Уряди/урядові кабінети меншості, як свідчить європейський досвід і порівняльна статистика, сьогодні вважаються "нормальним" явищем політичного процесу і владно-виконавчих відносин у парламентських демократіях, оскільки, за різними даними [1, с. 184; 5, с. 288; 6; 7; 8, с. 191; 9; 10, с. 229; 12, с. 81; 13; 14; 15, с. 328; 16; 17, с. 202], понад тридцять відсотків усіх європейських (зокрема у країнах Західної і Центрально-Східної Європи) урядів становлять саме однопартійні та коаліційні кабінети меншості (а також їхні інші варіації). Відповідно, з'ясування їхніх політичних та інституційно-правових детермінант, сутності, ознак й особливостей формування і функціонування у європейських парламентських демократіях має як світоглядне, так і концептуальне значення, адже може свідчити як про узагальнену специфіку таких урядів загалом, так і про патерни функціонування парламентських демократій у ситуаціях відсутності урядів більшості. Це особливо примітно, як зрозуміло із запропонованого прологу, із огляду на те, що, як свідчить європейська інституційна практика, уряди меншості не є уніфікованими та монолітними структурами. Вони різняться за своєю композицією, розмірністю, ідеологічністю, причинами формування та особливостями відповідальності тощо. Як наслідок, різні типи урядів меншості у європейських парламентських демократіях здатні проводити різні політичні, політико-правові та соціально-економічні наслідки, окреслюватись різними формотворчими, функціональними та регламентними параметрами, тому можуть бути розбіжно стабільними і ефективними.

Значною мірою окреслені патерни визначаються феноменом "*життєвого циклу*" урядів меншості, теоретико-методологічне й емпіричне детермінування якого становить предмет запропонованого наукового дослідження, проаналізований у наукових працях переважно зарубіжних (особливо західноєвропейських) вчених, зокрема А. Блайса, П. Лоувена, М. Рікарда та К. Карті [2; 3], Х. Даадлера [5; 6], М. Галлахера, М. Лейвера, П. Мейра, М. Тейлора і Н. Шофілда [7; 10; 11], В. Хермана і Д. Поупа [8], А. Лейпхарта [12], Дж. Робертсона [14], Е. Свідхарамма [15], К. Строма В. Мюллера і Т. Бергмана [16; 17]. У них аргументовано, що розмаїття урядових кабінетів меншості в європейських парламентських демократіях і їх статистично-емпіричний досвід й візуалізація у тій чи іншій країні актуалізують перед політичною наукою проблему "життєвого циклу", теоретико-методологічних і

практичних/емпіричних причин й шляхів формування та відповідальності урядів меншості. Причому, примітно, і це унаслідковано з наукових доробків різних вчених, що взаємозв'язок між типами/інституційною розмаїтістю урядів меншості та особливостями, причинами й умовами їхнього формування та відповідальності (тобто власне "життєвим циклом" урядів меншості) є безумовним і доповнюваним, а тому потребує дистинктивного наукового розгляду, як в теоретико-методологічному, так і в емпіричному ракурсах.

Теоретико-методологічний ракурс здебільше релевантний як в контексті урядів більшості, так і в контексті урядів меншості, бо визначається політико-правовим чином. З цього приводу потрібно зауважити, що в порівняльній політології вже давно фігурують такі поняття, як "народження"/"початок", "виживання" й "смерть"/"кінець" урядового кабінету. Вони, незалежно від форми та системи державного правління, окреслюють і наповнюють змістом поняття "життєвого циклу" урядового кабінету [2]. Будучи різними за структурою і композицією, а також за причинами й передумовами формування та відповідальності (особливо в зрізі врахування політичних наслідків різних типів виборчих систем) [4], всі урядові кабінети, у тім числі урядові кабінети меншості, принаймні у парламентських демократіях, через свою різність і унікальність, відповідають певним загальним (спільним) параметрам урядового "життєвого циклу". Вони зазвичай проявляються у таких *"життєвих стадіях"* функціонування урядового кабінету: 1) "ініціювання", "народження"/"початок", "визнання"; 2) "функціонування", що може призвести чи не призвести до втрати парламентської підтримки і мати чи не мати серйозні політичні наслідки для урядового кабінету; 3) "виживання" урядового кабінету, зумовлене вотумами довіри та недовіри, які можуть спричинити або не спричинити "смерть"/"кінець" кабінету; 4) дострокові парламентські вибори або ж формування нового урядового кабінету у разі позитивного/вдалого вотуму недовіри попередньому урядовому кабінету; 5) "смерть"/"кінець" урядового кабінету, котрі спричинені закінченням терміну повноважень парламенту або ж провідної палати парламенту та не зумовлені позитивними/вдалими вотумами довіри та недовіри.

На першій стадії "життєвого циклу" урядового кабінету (коли урядового кабінету більшості чи меншості ще формально не створено, а навколо цього відбувається весь політичний процес) враховують роль глави держави, форматора та/або інформатора у процесі формування урядового кабінету, а також особливості парламентського вотуму довіри як політико-правового акту, що фіналізує процес формування кабінету [3]. У деяких європейських парламентських демократіях *глава держави* (президент або монарх) формально уповноважений брати участь у формуванні урядового кабінету, в проведенні та гармонізації переговорів із-поміж учасниками урядово-формотворчого процесу (приміром, стосується Болгарії, Іспанії, Італії, Литви, Нідерландів, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччини, Фінляндії, Франції і т.д.). Натомість, в інших країнах Європи (про що емпірично доцільно говорити на основі окреслення дистинктивних інституційних параметрів вотумів довіри/інвестири урядовим кабінетам) не окреслено безпосереднього втручання глави держави в урядово-формотворчий процес, а замість цього таку функцію покладено на призначуваного главою держави форматора або інформатора. *Форматором* зазвичай є лідер найбільшої партії, а тому передбачуваний прем'єр-міністр, кандидатуру якого пропонує глава держави, а затверджує парламент чи провідна палата парламенту. Якщо кандидатура форматора не підтримана з боку парламенту, тоді глава держави призначає *інформатора*, який веде переговори між парламентськими партіями про те, хто ж може бути підтриманий парламентом як форматор. Це властиво для таких європейських парламентських демократій, як Данія, Бельгія, Люксембург, Норвегія, Сполучене Королівство тощо. Ще в

інших країнах Європи інституціоналізовано "вільніші" параметри реалізації урядово-формотворчого процесу [11, с. 63], що "просто" відбувається навколо виборчої та поствиборчої сили парламентських партій і їхнього бажання співпрацювати між собою. Це, наприклад, властиво для Австрії, Греції, Естонії, Ірландії, Ісландії, Латвії, Мальти, Німеччини, Угорщини тощо.

Що ж стосується парламентського *вотуму довіри чи інвеститури* урядовому кабінету на момент його формування, тут теж прослідковуємо дистинкцію [2, с. 92–93]. У деяких європейських країнах уряд для того, щоб бути забезпеченим підтримкою парламентської більшості, повинен отримати вотум довіри/інвеститури перед тим, як приступить до виконання своїх обов'язків, тобто перед формальним актом самого формування уряду як такого (це, приміром, притаманно для Бельгії, Греції, Ірландії, Іспанії, Італії, Мальти, Німеччини, Фінляндії, а також всіх країн Центрально-Східної Європи). Натомість, в інших європейських парламентських демократіях урядовий кабінет може починати свою роботу без отримання ним формальної парламентської довіри/інвеститури або, іншими словами, може функціонувати доти, доки на це існує згода глави держави, а також згода або ж незаперечення парламенту чи провідної палати парламенту (це, приміром, властиво для Австрії, Данії, Ісландії, Люксембургу, Нідерландів, Норвегії, Португалії, Сполученого Королівства, Франції та Швеції). Цікаво, що в *першій групі країн* початок функціонування урядового кабінету значно відтягнутий у часі, оскільки в ході ініціювання урядового кабінету останній повинен бути забезпечений формальною підтримкою та згодою потенційних партій-партнерів і симпатиків у парламенті або провідній палаті парламенту. Натомість, у *другій групі країн* процес урядування починається швидше, хоч і здійснюється значною мірою на підставі неформалізованих у парламенті або провідній палаті парламенту "поетапних голосувань" (з англ. a vote-by-vote basis). Відповідно із іншої сторони, вважають, що в першій групі країн урядові кабінети повинні бути більш стабільними і легітимними, ніж у другій групі країн, особливо крізь призму їхнього сприйняття виборцями.

На *другій стадії* "життєвого циклу" урядового кабінету (коли урядовий кабінет більшості чи меншості вже формально створено і він функціонує) відбувається стало-тривала перевірка парламентської підтримки урядового кабінету, зокрема з приводу ефективного виконання ним виконавчо-адміністративних та політичних зобов'язань. У парламентських демократіях це проявляється у перманентній перевірці факту, чи урядовий кабінет користується довірою парламенту або провідної палати парламенту, зокрема у форматі *вотуму довіри*. Тому кожний урядовий кабінет у парламентській демократії за результатами своєї діяльності може втратити чи не втратити підтримку парламенту або провідної палати парламенту, що може мати або не мати серйозні політичні наслідки для урядового кабінету та його "життєвого циклу". Відповідно, втрата урядовим кабінетом парламентської підтримки або так звана "парламентська поразка" (з англ. legislative defeat) урядового кабінету становить собою важливу подію в "житті" урядового кабінету, яка може свідчити про те, що "життя" конкретного уряду добігає кінця. Разом з цим, заслуговує уваги позиція М. Лейвера та Н. Шофілда про те, що втрата урядом підтримки парламенту з приводу конкретного законопроекту автоматично не призводить до відставки/"поразки" уряду [11, с. 65]. В одних кейсах це може призвести до автоматичної постановки питання про вотум довіри урядовому кабінету, а в іншому випадку – ні. Тому навіть якщо вотум довіри ініційовано, то він необов'язково після невдалого голосування за будь-який урядовий законопроект має виявитись ефективним (тобто таким, що проголосований). Буває й так, що урядові кабінети "убезпечені" від дострокового припинення своїх повноважень упродовж деяких

термінів після свого формування, тобто відразу після отримання урядовими кабінетами вотумів довіри/інвеститури.

Таким чином можемо виокремлювати дві групи парламентських демократій. У *першій групі* вотум довіри функціонує урядовому кабінету автоматично має місце у тому випадку, коли урядовий кабінет провалює у парламенті або провідній палаті парламенту голосування за будь-який ініційований урядом законопроект. У *другій групі* несприятелі урядового законопроект у парламенті або провідній палаті парламенту автоматично не зумовлює постановки питання про парламентський вотум довіри урядовому кабінету. Очевидно, що інституційні правила другої групи країн сприяють значно більше "ризиків" із приводу якості законодавчого та виконавчо-адміністративного процесу.

На *третьій стадії* "життєвого циклу" урядового кабінету (коли урядовий кабінет більшості/меншості формально створено, він функціонує і підтримка його діяльності перманентно перевіряється парламентом або провідною палатою парламенту) його "виживання" зумовлюється безпосередньо вотумами довіри та недовіри, які можуть спричинити або не спричинити "смерть"/"кінець" кабінету. *Вотум довіри* чинному урядовому кабінету може мати подвійну природу – з сторони парламенту/нижньої палати парламенту (тобто з сторони принципала у ланцюгу делегування повноважень і відповідальності) й зі сторони урядового кабінету (тобто з сторони агента в ланцюгу делегування повноважень та відповідальності). Урядовий кабінет може поставити питання про вотум довіри уряду з боку парламенту із двох причин: по-перше, задля того, щоби продемонструвати, що він впевнений у парламенті чи провідній палаті парламенту; по-друге, задля того, щоби не втратити парламентської підтримки або не зазнати так званої "парламентської поразки" з приводу тієї або іншої законодавчої ініціативи урядового кабінету. Натомість, парламентський варіант вотуму довіри уряду ініціюють парламентські партії, частіше опозиційні. А тому у цьому контексті парламентський вотум довіри уряду значною мірою нагадує парламентський *вотум недовіри уряду*, який також може мати лише унілатеральну/односторонню природу – зі сторони парламенту/провідної палати парламенту як агента урядового кабінету. Різниця лиш у тому, що в різних парламентських демократіях наслідки вотуму довіри та недовіри можуть бути різними: перший може мати або не мати своїм результатом відставку уряду, а другий обов'язково має своїм результатом відставку уряду. Річ у тому, що часто інституціоналізовано, що відмова у вотумі довіри урядовому кабінету (як урядовому, так і парламентському за природою) автоматично має трактуватись як реалізований вотум недовіри. Але часто буває й так, що відмова у вотумі довіри уряду спричиняє або не спричиняє постановку питання про висловлення парламентом чи провідною палатою парламенту вотуму недовіри уряду, однак із подальшою його перевіркою. Буває й так, що ускладненими є парламентські вотуми недовіри уряду, коли поряд із висловленням недовіри кабінету парламентські партії (а здебільшого це опозиційні партії) повинні запропонувати "конструктивні" варіанти чи варіанти нового урядового кабінету. Це, до прикладу, притаманно для Німеччини, Іспанії, Угорщини, Польщі та Словенії. І нарешті, вотуми довіри та недовіри урядам у європейських парламентських демократіях відрізняються за параметрами їхньої реалізації голосами депутатів парламентів або провідних палат парламентів. Річ у тому, що може існувати вимога про реалізацію вотуму довіри/недовіри абсолютною або відносною більшістю депутатів від номінального складу вищого органу законодавчої влади.

На *четвертій стадії* "життєвого циклу" урядового кабінету, коли уряд отримав парламентський вотум недовіри чи втратив парламентський вотум довіри, що веде до його

автоматичної відставки, політична система парламентської демократії стає на роздоріжжі – сформувати новий урядовий кабінет силами підтримки існуючого парламенту (провідної палати парламенту) і його партій та депутатів або провести дострокові вибори парламенту (провідної палати парламенту), лише на підставі яких сформувати новий урядовий кабінет. Деякі країни діють за першим сценарієм, деякі – за другим. У деяких відбувається суміщення інституціоналізованих правил або ж трапляються винятки (це, приміром, властиво для Австрії, Люксембургу, Швеції) [11, с. 220]. Значною мірою результат вдалого вотуму довіри/недовіри і його впливу на те, як далі функціонуватиме політична/інституційна система, залежить від сили опозиційних партій. Сильні опозиційні партії, електоральна популярність яких на підйомі, звично віддають перевагу вотуму недовіри, наслідком якого є дострокові парламентські вибори. Натомість, сильні та слабкі опозиційні партії, електоральна популярність яких є стабільною, від вотумів недовіри звично прагнуть отримати користь у форматі їх "входження" в нові урядові кабінети без виборів. Дуже слабкі опозиційні партії взагалі зазвичай не віддають переваги реалізаціям вотумів недовіри або ж зовсім не висловлюються за дострокові вибори, оскільки вони не впевнені у своїх очікуваних електоральних результатах.

На n'ятій стадії "життєвого циклу" урядового кабінету, коли уряд раніше не було відправлено у відставку внаслідок процедур вотумів довіри або ж не довіри, кабінет у парламентській демократії обов'язково припиняє свої повноваження через і після завершення терміну повноважень парламенту/провідної палати парламенту. Це може відбуватись як у результаті чергових, так і дострокових парламентських виборів. У цьому контексті ключовим є те, що "життєвий" цикл урядового кабінету в такому випадку обов'язково завершується, а після нових парламентських виборів розпочинається "життєвий цикл" нового урядового кабінету.

Детермінована теоретико-методологічна логіка "життєвого циклу" урядового кабінету в парламентських демократіях є уніфікованою і стандартизованою. Це означає, що вона властива для будь-якого типу урядового кабінету – однопартійного або коаліційного, більшості або меншості. Але в контексті урядів меншості "життєвий цикл" є дещо відмінним та специфічним. Це зумовлено конкретними причинами і передумовами формування й відповідальності урядових кабінетів меншості, в тім числі у європейських парламентських демократіях. Окрім того, це регламентовано тим, що уряд меншості у логічній конструкції і послідовності вибору типів урядових кабінетів у європейських парламентських демократіях є далеко не першою опцією. Відповідно, на відміну від теоретико-методологічного ракурсу, в *емпіричному зрізі* "життєвий цикл" урядів меншості здебільше визначається політично та є "сумою" причин і передумов їхнього формування.

Як свідчить політична практика, її теоретична структуризація і емпірична логіка, з головних *причин і передумов формування урядів меншості* зазвичай виокремлюють такі: 1) політична криза й інституційна та політична нестабільність, хоча кабінети меншості не завжди є наслідком політичної кризи або інституційної та політичної нестабільності (уряди меншості формуються внаслідок суперечок в однопартійних чи коаліційних урядах більшості чи меншості, які в межах однієї каденції парламенту або провідної палати парламенту передували однопартійним чи коаліційним урядам меншості); 2) прагнення розширити розмір уряду меншості на підставі залучення до нього інших учасників та гарантувати уряду більш надійні умови функціонування (це стосується випадків перетворення однопартійних і коаліційних урядів меншості в коаліційні уряди меншості з більшою кількістю урядових партій, а також з більшою парламентською підтримкою); 3) неефективність і нераціональність інших сценаріїв формування різних типів урядових

кабінетів, внаслідок чого уряди меншості можуть трактуватись сценарієм крайньої необхідності, хоч можуть бути і цілком нормальним результатом політичного змагання у парламентських демократіях (так, часто уряди меншості є прямим результатом парламентських виборів, коли внаслідок складності і неможливості узгодити інтереси парламентських партій нема можливості сформувати однопартійного/коаліційного уряду більшості, а формування уряду на непартійній основі або дострокові вибори парламенту/провідної палати парламенту небажані); 4) раціональний вибір парламентськими партіями між їхнім владним чи опозиційним статусом за умови, що можливість обстоювати інтереси певних груп (соціальних та груп інтересів) і реалізовувати власну партійну програму реальна з-за меж урядових кабінетів, зокрема через широко уповноважені парламентські комісії і комітети, які мають можливості впливати на внутрішнє та міжнародне життя тієї чи іншої країни, часто виконуючи/підміняючи безпосередні функції урядового кабінету; 5) історичні традиції та історична спадщина, а також певні культурні патерни, згідно яких уряди меншості притаманні для країн, в яких значного поширення набув корпоративізм, в яких усталено консенсусні, а не конкурентні парламентські демократії; 6) наявність партійної системи за типом поміркованого плюралізму, особливо з огляду на те, що надмірна фракціоналізація та поляризація партійної системи позитивно корелює зі статистикою формування урядів меншості (а це особливо означає, що формування уряду меншості є можливим рішенням, коли партійна система раптово стає більш фрагментованою, фракціоналізованою, поляризованою, ідеологічно розпорошеною); 7) наявність у парламенті/провідній палаті парламенту протистояння поміж партіями з ідеологічних позицій, коли взаємини поміж парламентськими партіями є переважно конкурентними, а в них превалює партія з центру ліво-правого ідеологічного спектра; 8) дія чинників безпосередньо-найближчих передумов, зокрема вичерпаність, а також нереалізованість інших механізмів та типів урядових кабінетів, що проявляється у різних обмеженнях і лімітах, зриві переговорів, перевагах іншого рівня, у поганій та неповній поінформованості лідерів парламентських партій, у політичній та урядово-формотворчій невмотивованості, у здійсненні помилок в розрахунках; 9) наявність різних "імобілізаційних ситуацій", коли традиційні/звичайні структурні параметри, властиві для партійної системи, перешкоджають формуванню урядів більшості; 10) у випадку завчасно-попереднього трактування урядів меншості як "неполітичних" тимчасових кабінетів чи адміністрацій, які примусово функціонують лише впродовж короткого періоду часу.

Загалом у причинно-емпіричному ракурсі очевидно, що уряди меншості поміж європейських парламентських демократій використовують як закономірний варіант виходу з стану протистояння партій у парламенті або провідній палаті парламенту на ідеологічній основі [11], як відносно (не у всіх країнах) традиційний механізм подолання наслідків нестабільних/конфліктних інституційно-політичних процесів, представлених надмірно фракціоналізованими і поляризованими партійними системами. Це означає, що урядові кабінети меншості треба розглядати як нормальний результат політичної конкуренції: вони виконують ті ж самі або подібні функції, що й урядові кабінети більшості [17]. Крім того, часто вважають, що уряди меншості не є більш обмеженими, аніж уряди більшості, тому вони можуть бути менш конфліктними. Натомість, буває і так, що формування урядів меншості є неоптимальним і нестабільним рішенням, до якого звертаються тільки у випадку, коли всі інші рішення та варіанти формування урядів у тій чи іншій системі виявляються неефективними. Відповідно підсумовуючи, доводимо, що причинно-емпіричні патерни "життєвого циклу" урядових кабінетів меншості у європейських парламентських

демократія не загальнотеоретичні або ж загальнотеоретичні тільки у широкому сенсі. Річ у тому, що визначені патерни радше детермінують найчастіші варіації причин формування урядів меншості. Однак кожний із вищенаведених чинників формування урядів меншості може мати більше-менше значення в кожній конкретній ситуації. Крім того, існування урядів меншості може бути зумовлене й іншими чинниками, які є додатковими стимуляторами вивчення досвіду урядів меншості у подальшій науковій діяльності різних дослідників.

У нашому ж дослідженні аргументовано, що "життєвий цикл" урядів меншості у європейських парламентських демократіях визначається теоретико-методологічно чи на підставі політико-правових патернів та емпірично чи на підставі суто політичних передумов і причин. Причому, окреслені ракурси "життєвого циклу" урядів меншості у європейських парламентських демократіях є нероз'єднувальними, адже комплексно можуть свідчити про їхню різновекторну зумовленість та інституційну природу.

Список використаної літератури

1. Політичні інститути країн Центрально-Східної Європи : порівняльний аналіз / Анатолій Романюк, Віталій Литвин, Надія Панчак-Бялоблоцка. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 464 с.
2. Blais A. The Government Life Cycle / André Blais, Peter Loewen, Maxime Ricard // Cross B. Democratic Reform in New Brunswick / Bill Cross. – Toronto : Canadian Scholars Press, 2007. – P. 90–102.
3. Blais A. The Impact of Electoral Systems on the Creation of Majority Governments / André Blais, Ken Carty // Electoral Studies. – 1987. – Vol. 6. – No. 3. – P. 209–218.
4. Cox G. Making Votes Count : Strategic Coordination in the World's Electoral Systems / Gary Cox. – Cambridge : Cambridge University Press, 1997. – 360 p.
5. Daalder H. Cabinets and Party Systems in Ten Smaller European Democracies / Hans Daalder // Acta Politica. – 1971. – Vol. 6. – No. 3. – P. 282–303.
6. Daalder H. Governi e Sistemi di Partito in Dieci Piccoli Democrazie Europee / Hans Daalder // Rivista Italiana di Scienza Politica. – 1971. – Vol. 1. – P. 271–296.
7. Gallaher M. Representative Government in Western Europe / Michael Gallagher, Michael Laver, Peter Mair. – McGraw-Hill Education, 1992. – 330 p.
8. Herman V. Minority Governments in Western Democracies / Valentine Herman, John Pope // British Journal of Political Science. – 1973. – Vol. 3. – No. 2. – P. 191–212.
9. Hobolt S. Voters and coalition governments / Sara B. Hobolt, Jeffrey A. Karp // Electoral Studies. – 2010. – Vol. 29. – No. 3. – P. 299–307.
10. Laver M. Government coalitions in Western Europe / Michael Laver, Michael Taylor // European Journal of Political Research. – 1973. – Vol. 1. – No. 2. – P. 205–248.
11. Laver M. Multiparty Government : The Politics of Coalition in Europe / Michael Laver, Norman Schofield. – London : Oxford University Press, 1998. – 308 p.
12. Lijphart A. Democracies : Patterns of Majoritarian and Consensus Government in Twenty-One Countries / Arend Lijphart. – New Haven : Yale University Press, 1984. – 229 p.
13. Luebbert G. Comparative Democracy : Policymaking and Governing Coalitions in Europe and Israel / Gregory Luebbert. – Columbia University Press, 1986. – 341 p.
14. Robertson J. Economic polarization and cabinet formation in Western Europe / John D. Robertson // Legislative Studies Quarterly. – 1986. – Vol. 11. – No. 4. – P. 533–549.

15. Sridharan E. Why are multi-party minority governments viable in India? Theory and comparison / E. Sridharan // *Commonwealth & Comparative Politics*. – 2012. – Vol. 50. – No. 3. – P. 314–343.
16. Strøm K. Cabinets and Coalition Bargaining : The Democratic Life Cycle in Western Europe / Kaare Strøm, Wolfgang C. Müller, Torbjörn Bergman. – Oxford : Oxford University Press, 2010. – 443 p.
17. Strøm K. Minority Governments in Parliamentary Democracies : The Rationality of Nonwinning Cabinet Solutions / Kaare Strom // *Comparative Political Studies*. – 1984. – Vol. 17. – No. 2. – P. 199–226.

Стаття надійшла до редколегії 27.12.2015

Прийнята до друку 19.02.2016

**THE "LIFE CYCLE" OF MINORITY GOVERNMENTS IN THE EUROPEAN
PARLIAMENTARY DEMOCRACIES: THEORETICAL, METHODOLOGICAL AND
EMPIRICAL ASPECTS OF COMPARATIVE ANALYSIS**

Nadia Panchak-Bialoblocka

*High School of Regional Economics
Lelewela st. 7, 99-300, Kutno, Poland
e-mail: nadia.panczak-bialoblocka@gmail.com*

The article is dedicated to theoretical, methodological and empirical analysis of the nature and components of minority governments' "life cycle" in the European parliamentary democracies. The researcher argued that the "life cycle" of government is a polysyllabic category, which is described with political, legal and institutional parameters, and generalized the reasons and prerequisites of minority governments' forming in the European parliamentary democracies.

Keywords: government, minority government, government "life cycle", investiture vote, vote confidence, vote of no confidence, parliamentary democracy, Europe.